

WB131 Wie ben ik?

Opdracht gemaakt door Bart Barnard

In het filmpje wordt geprobeerd de vraag *'Wie ben ik?'* te beantwoorden door een heleboel eigenschappen van de persoon weer te geven, waaruit hij allemaal bestaat (dit wordt gevisualiseerd door het opeten van de foto's).

In deze Wisebit gaan we kijken wat deze vraag eigenlijk betekent. Het doel van de opdrachten is dat duidelijk wordt dat de vraag een andere betekenis krijgt wanneer je hem in andere contexten stelt.

Vooraf

Eerst wordt het filmpje klassikaal aandachtig bekeken om vervolgens de opdrachten te maken. De inleidende opdrachten kunnen het best individueel gemaakt worden, de verdiepende opdrachten lenen zich het best voor duo's of kleine groepjes.

Inleidende opdrachten

1. In het filmpje zien we de persoon zichzelf beschrijven aan de hand van een aantal eigenschappen. Zo is hij onder andere een trouwe echtgenoot, een reiziger, een feestbeest en een kind. Maak voor jezelf eens zo'n lijstje van eigenschappen: je bent een voetballer, muzikkliefhebber, goede vriend....

2 a. Neem eens een eenvoudig 'ding' in je gedachten, bijvoorbeeld een roos, en maak van dit 'ding' een vergelijkbaar lijstje als in de vorige opdracht: *een roos is doornig, heeft een specifieke geur, enzovoort*. Probeer hierin zo volledig mogelijk te zijn, zodat je niks meer kunt bedenken wat een roos wel is, maar wat je niet hebt genoemd.

b. Stel jezelf nu de vraag of iemand die nog nooit dit 'ding' heeft gezien aan de hand van jouw lijstje een volledig beeld zou kunnen krijgen. Zou iemand die nog nooit een roos heeft gezien, maar wel jouw lijstje helemaal kent en begrijpt, iets nieuws leren wanneer hij/zij uiteindelijk voor het eerst een echte roos te zien krijgt?

Afsluitend

Wat leert dit gedachte-experiment je over de mogelijkheid om jezelf volledig te omschrijven aan de hand van een aantal eigenschappen? Is het mogelijk jezelf te reduceren tot een verzameling eigenschappen, of ben je zelf meer dan de som der delen?

Verdiepende opdrachten

De vraag die in deze Wisebit aan de orde komt is *'Wie ben ik?'*. Met deze vraag is een aantal rare dingen aan de hand.

1. Ga in duo's bij elkaar zitten en stel steeds de vraag *'Wie ben ik?'*. Eerst beantwoordt je de vraag zelf (je vraagt *'wie ben ik'* aan jezelf) en daarna laat je dezelfde vraag beantwoorden door je gesprekspartner (je vraagt *'wie ben ik'* aan je gesprekspartner). Zijn beide antwoorden hetzelfde of zitten er rare verschillen in? Wat zegt dat over deze vraag? [1]

2. Het meest voor de hand liggende antwoord op de vraag *'wie ben ik'* is eigenlijk gewoon je naam: *'Wie ben ik?'* antwoord: *'Bart'*. We hebben in de inleidende opdracht gezien dat het moeilijk is dit antwoord verder te analyseren. Bekijk de wisebit over *'waarom-vragen'* (<http://www.wisebits->

academy.nl/waarom-vragen_zijn_soms_hoe-vragen). Bespreek in duo's wat deze wisebit vertelt over het mogelijke antwoord op de vraag 'Wie ben ik?'. Wat zegt dat over deze vraag? [2]

3. Bespreek of je de vraag 'Wie ben ik' kunt stellen aan alles en iedereen. Zelfs wanneer je deze vraag vertaalt naar de tweede persoon ("wie ben jij?") is de betekenis van deze vraag alleen maar zinvol wanneer je haar stelt aan een persoon - of iets aan wie je persoonlijkheid toekent. Je kunt niet aan een roos vragen wie zij is; dezelfde vraag stellen aan je huisdier klinkt al wat minder bevreemdend. Wat zegt dat over deze vraag? [3]

Tenslotte

De vraag waar we het de hele tijd over hebben is 'Wie ben ik'. In het filmpje wordt geprobeerd antwoord op die vraag te geven door een aantal eigenschappen van de hoofdpersoon op te sommen. We hebben al gezien dat het niet mogelijk is om deze vraag op deze manier te beantwoorden. Maar er is wel een vraag die je wel zo kan beantwoorden. Kunnen jullie bedenken welke dat is? [4]

noten voor de leraar

[1] De vraag stellen aan jezelf appelleert aan een soort zelfreflectie, dezelfde vraag stellen aan iemand anders doet meer denken aan een geestesziekte.

[2] Het antwoord op de vraag 'Wie ben ik' is eigenlijk volledig wanneer je je naam als antwoord geeft. De portee van deze Wisebit is dat een volledige analyse van je persoonlijkheid niet in staat is hetzelfde over te dragen als het totaalbeeld wat opkomt bij het noemen van je naam.

[3] De vraag 'Wie ben ik?' kun je eigenlijk alleen maar zinvol stellen aan individuen. Huisdieren hebben een zekere mate van individualiteit. Opvallend is ook dat persoonlijkheid vermindert wanneer je het, net als met dingen, voorziet van een lidwoord: 'Het kind' klinkt een stuk minder persoonlijk dan bijvoorbeeld 'Tirza'; 'de kat' zeg je alleen maar wanneer je het negatief hebt over je kat Roosje.

[4] Het gaat in dit filmpje eigenlijk meer over 'Wát ben ik?' dan om 'Wie ben ik?'. Als je je dát afvraagt, is het veel zinniger om met een opsomming van eigenschappen te komen. En in dat geval is ook de laatste vraag in het filmpje zinvol: 'Wat ben ik nu het meest?'

Het is de bedoeling dat de opdrachten naderhand plenair besproken worden. Wat zijn de meningen van de leerlingen? Zijn er mensen die menen dat alles restloos terug te voeren is op de samenstellende delen, of zijn er ook leerlingen die meer holistisch ingesteld zijn? Deze discussie komt ook terug in de natuurwetenschappen: traditioneel wordt er van uitgegaan dat alles te analyseren is, maar de Franse existentiële filosofie maakt aannemelijk dat dit niet het geval is. Hier raak je dus aan een interessante wetenschapsfilosofische discussie.